Grunnkurs i Smeller

Introduksjonskurs / grunnkurs mot Klasse 1

Læringsmål

Kurset skal gi deltakerne en teoretisk og praktisk innføring i Smeller og grunnleggende ferdigheter for videre trening mot Klasse 1.

Etter gjennomført kurs skal deltakerne:

- ha grunnleggende forståelse for hvordan hundens luktesans fungerer
- forstå hvordan lukt oppfører seg og påvirkes av miljøet
- forstå prinsippene for innlæring av en mållukt
- kunne bruke belønning på en måte som fremmer ønsket søksatferd
- ha kunnskap om hvordan en tydelig og stabil markering kan bygges opp
- forstå hvordan hundens selvstendige søksarbeid utvikles
- ha praktisk erfaring med Banesøk, Line-up og Stasjonssøk på Klasse 1-nivå
- kunne observere og tolke grunnleggende søksatferd hos egen hund
- forstå hvordan førerens plassering, bevegelser, lineføring og andre handlinger kan påvirke hundens søksarbeid
- kunne tilpasse vanskelighetsgrad og bygge opp enkle treningsøkter
- kjenne til de to grenene Smeller Kong og Smeller Personlukt
- ha en overordnet forståelse av videre progresjon i Klasse 2, Klasse 3 og Elite
- ha et faglig og praktisk grunnlag for å kunne fortsette treningen på egen hånd etter kurset

Det er ikke et mål at hunden skal være konkurranseklar etter gjennomført kurs.

Målgruppe og krav til forkunnskaper

Kurset passer for alle som ønsker å begynne med Smeller.

Det kreves ingen tidligere erfaring med Smeller, søksarbeid eller konkurranse.

Hunden trenger ikke å kunne en mållukt eller ha en innlært markering før kursstart.

Treningen tilpasses den enkelte ekvipasjes nivå, motivasjon og forutsetninger.

Omfang og organisering

Kurset har et samlet omfang på **minimum 12 timer med instruktør**.

18 timer anbefales for å gi deltakerne bedre tid til praktisk trening, progresjon mellom samlingene og individuell veiledning. Anbefalt antall deltagere: 6-8 stk pr instruktør.

Kurset *kan* gjennomføres som:

- 4-8 kurskvelder/dager med samlet undervisningstid på minimum 12 timer
- helgekurs over 2 – 4 dager med minimum 6 timer per dag

Helgekurs er en intensiv gjennomføringsform. Det gir mindre tid mellom treningsøktene til bearbeiding, egentrening og modning av ferdighetene, og ikke alle ekvipasjer vil få maksimalt utbytte av denne formen.

Kursinnholdet er modulbasert og kan fordeles forskjellig avhengig av gjennomføringsform.

Rekkefølgen på de praktiske modulene kan tilpasses deltakergruppen, hundenes progresjon, tilgjengelige treningsområder og praktiske forhold.

Kursinnhold

Smeller Kong og Smeller Personlukt

Deltakerne skal få en grunnleggende introduksjon til begge grenene.

Smeller Kong

Det gis en kort innføring i:

- Kong som mållukt
- korrekt håndtering av mållukten
- ren og kontaminert Kong
- oppbevaring og håndtering
- grunnleggende bruk av Kong i Klasse 1

Smeller Personlukt

Det gis en kort innføring i:

- personlukt som mållukt
- prinsippet om individuell personlukt
- grunnleggende innsamling av personlukt
- håndtering og oppbevaring
- smeller og duplikat
- grunnleggende bruk av personlukt i Klasse 1

Kurset skal gi deltakerne forståelse for prinsippene i begge grenene.

Hvor mye praktisk trening som gjennomføres med hver gren kan tilpasses kursets oppbygging og tilgjengelig utstyr.

Videre progresjon i Smeller

Mot slutten av kurset gis en kort introduksjon til hva deltakerne møter videre etter Klasse 1.

Gjennomgangen skal være overordnet og bør normalt ikke bruke mer enn 20–30 minutter.

Deltakerne introduseres kort for:

- Klasse 2
- Klasse 3
- Elite
- økende vanskelighetsgrad
- forstyrrelser
- utvikling av krav til diskriminering
- endringer i mållukt og luktmengde
- flere eller forskjellige mållukter
- økende krav til markering og presisjon
- økende krav til selvstendig søksarbeid

Formålet er å vise hvorfor gode grunnferdigheter fra Klasse 1 er viktige for videre utvikling.

Detaljert gjennomgang av regelverket eller praktisk trening på øvelser i Klasse 2, Klasse 3 og Elite inngår ikke i grunnkurset.

Modul 1 – Introduksjon til Smeller

Tema

Kort introduksjon til Smeller som aktivitet og hundesport.

Innhold

Deltakerne introduseres for:

- hva Smeller er
- prinsippet om å søke etter en definert mållukt
- hundens rolle og førerens rolle i søksarbeidet
- grenene Smeller Kong og Smeller Personlukt
- øvelsene Banesøk, Line-up og Stasjonssøk
- Klasse 1 som første konkurransenivå

Det gis kun den regelverksinformasjonen som er nødvendig for å forstå aktivitetens oppbygging og øvelsene som brukes på kurset.

NKKs generelle bestemmelser og grunnregler inngår ikke som eget undervisningstema.

Modul 2 – Lukt og hundens luktesans

Omfang: ca. 1 time

Læringsmål

Deltakerne skal få grunnleggende forståelse for hvordan hunden registrerer lukt og hvorfor lukt ikke nødvendigvis befinner seg der luktkilden fysisk er plassert.

Tema

- hundens luktesans
- hvordan hunden registrerer og bearbeider lukt
- hvordan lukt beveger og sprer seg
- luftbevegelse og luftstrømmer
- temperatur og temperaturforskjeller
- luftfuktighet
- forskjellige underlag og materialer
- hvordan lukt kan feste seg til eller påvirkes av objekter og omgivelser
- hvordan lukt kan samle seg eller transporteres bort fra kilden
- forskjellen mellom tilgjengelig lukt og luktens faktiske kilde
- påvirkning fra mennesker, andre hunder og miljø
- grunnleggende forståelse av kontaminering

Teorien knyttes til praktiske eksempler fra søksarbeidet.

Målet er ikke at deltakerne skal lære avansert luktteori, men at de skal kunne bruke grunnleggende kunnskap om lukt til å forstå det de observerer når hunden søker.

Modul 3 – Belønning

Omfang: ca. 1 time teori og praksis

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan belønning brukes for å utvikle ønsket søksatferd.

Belønning

- valg av hensiktsmessig belønning for den enkelte hund
- belønningsverdi og motivasjon
- timing
- plassering av belønningen
- hvordan belønningsplassering påvirker hundens atferd
- hvordan belønning kan brukes til å bygge verdi i mållukten
- hvordan belønning påvirker forventning og intensitet
- forskjellen mellom å belønne søket og å belønne funnet

Modul 4 – Innlæring av mållukt og søksforståelse

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan hunden lærer hvilken lukt den skal finne og hvordan dette utvikles til selvstendig søksarbeid.

Innhold

- introduksjon av mållukt
- etablering av verdi i mållukten
- sammenheng mellom lukt og belønning
- enkle valg mellom mållukt og negativ
- gradvis utvikling fra enkel luktoppgave til søk
- selvstendig initiativ til å finne mållukten
- forståelse av når hunden faktisk søker
- variasjon i plassering av mållukt
- gradvis økning av avstand og kompleksitet
- å unngå unødvendig førerhjelp

Instruktøren skal tilpasse innlæringsmetoden til den enkelte hund.

Det legges vekt på å utvikle forståelse for oppgaven fremfor å følge én bestemt treningsmetode.

Modul 5 – Grunnleggende søksarbeid

Før eller parallelt med de konkurranserettede øvelsene arbeides det med grunnleggende ferdigheter som går igjen i all Smellertrening.

Tema

- initiativ til søk
- selvstendig arbeid
- motivasjon og utholdenhet
- søksintensitet
- å arbeide videre når mållukten ikke finnes umiddelbart
- å følge lukt fram mot kilde
- å arbeide rundt objekter
- å gjenoppta søket etter belønning
- variasjon i søksretning og oppstart

- gradvis økning av søksområdet

Målet er at hunden skal utvikle forståelse for at oppgaven er å finne mållukten, ikke å følge et bestemt mønster eller vente på hjelp fra føreren.

Modul 6 - Praktiske øvelser: Klasse 1

Hoveddelen av kurset brukes til praktisk trening i de tre øvelsestypene som benyttes i Klasse 1.

Øvelsene brukes både for å lære selve konkurranseformen og for å utvikle generelle søksferdigheter.

Det er ikke nødvendig å gjennomføre komplette konkurranseoppsett under kurset.

Modul 6.1 – Banesøk

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan Banesøk bygges opp og kunne trene øvelsen videre på egen hånd.

Praktisk trening

- søk på bokser eller tilsvarende luktbeholdere
- forskjell mellom funn og tomme beholdere
- systematisk og selvstendig undersøkelse av objektene
- oppstart av søket
- arbeid gjennom en hel bane
- flere baner
- variasjon i hvilken boks som inneholder funn
- sikker identifikasjon av mållukt
- markering
- å fortsette søket etter funn når dette er relevant
- førerens plassering og bevegelse
- bruk av line
- å unngå utilsiktet hjelp fra føreren

Det legges vekt på at hunden skal søke etter mållukt og ikke lære et fast mønster for hvordan banen skal gjennomføres.

Modul 6.2 – Line-up

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan søk på flere forskjellige objekter bygges opp, og hvordan hunden lærer å søke etter mållukt uavhengig av objektets utforming.

Praktisk trening

- søk på forskjellige objekttyper
- variasjon i materiale, størrelse og form
- objekter med og uten mållukt
- variasjon i oppstilling
- ulike søksretninger
- flere funn
- markering
- å gjenoppta søket etter funn
- førerens plassering og bevegelse

- selvstendig arbeid rundt objektene

Det skal legges vekt på variasjon.

Hunden skal lære at oppgaven er å finne mållukten, ikke at en bestemt type objekt eller oppstilling betyr at det skal søkes på en bestemt måte.

Modul 6.3 – Stasjonssøk

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan hunden kan arbeide selvstendig i et mer sammensatt søksområde med flere forskjellige objekter og luktbilder.

Praktisk trening

- søk i et avgrenset område
- forskjellige objekter og materialer
- variasjon i plassering av objekter
- forskjellige høyder og tilgjengelighet
- ett eller flere funn
- hvordan lukt beveger seg mellom og rundt objektene
- arbeid fram mot luktens kilde
- gjenopptakelse av søket etter funn
- markering
- førerens plassering rundt søksområdet
- selvstendig søksarbeid

Stasjonssøket brukes aktivt til å knytte sammen teori om lukt med observasjon av hundens faktiske søksarbeid.

Modul 7 - Førerarbeid og observasjon

Førerarbeid skal ikke gjennomføres som en separat teorimodul, men integreres gjennom hele den praktiske undervisningen.

Deltakerne skal lære å observere hunden og samtidig være bevisste på hvordan deres egne handlinger påvirker søket.

Det arbeides med:

- hundens normale søksatferd
- endringer i tempo og intensitet
- endringer i pust og kroppsspråk
- interesse for områder og objekter
- arbeid fram mot luktens kilde
- forskjellen mellom interesse, søksatferd og markering
- førerens plassering
- bevegelse og tempo
- lineføring
- bruk av kropp og retning
- når hunden trenger støtte
- når føreren bør avvente
- hvordan føreren utilsiktet kan vise hunden hvor den skal lete
- hvordan forventninger hos føreren kan påvirke hundens valg

Instruktøren skal oppmuntre deltakerne til å observere de andre ekvipasjene.

Observasjon og diskusjon av forskjellige hunders arbeidsmåter er en viktig del av læringen.

Modul 8 - Treningsplanlegging og problemløsning

Deltakerne skal gjennom kurset få grunnleggende forståelse for hvordan søkstreningen kan bygges opp videre.

Tema

- sette et tydelig mål for treningsøkten
- tilpasse vanskelighetsgrad til hundens nivå
- gjøre én vesentlig endring av gangen
- skille mellom trening og testing
- bygge mestring før vanskelighetsgraden økes
- variasjon uten å gjøre oppgaven uforutsigbar
- hva man gjør når hunden ikke finner
- hva man gjør når hunden markerer feil
- når en oppgave bør forenkles
- når hunden er klar for større utfordringer
- korte og målrettede treningsøkter
- avslutte treningen mens hunden fortsatt er motivert

Det legges vekt på at deltakerne skal lære å analysere hvorfor en øvelse fungerer eller ikke fungerer, fremfor bare å gjenta samme oppsett.

Modul 9 – Markering

Markering legges som siste modul i kurset.

Markering bør i størst mulig grad trenes som en egen ferdighet utenfor selve Smeller-søkene, slik at hunden kan lære en tydelig og stabil markeringsatferd uten samtidig å måtte håndtere kravene i et søk.

Når markeringen er godt etablert som egen ferdighet, kan den gradvis kobles sammen med mållukt og søksarbeid.

Læringsmål

Deltakerne skal forstå hvordan en tydelig og stabil markering kan bygges opp og videreutvikles.

Innhold

- hva en markering er
- valg av ønsket markeringsatferd
- utvikling av tydelig atferd ved funn
- frysmarkering
- ro og presisjon
- gradvis utvikling av markeringens varighet
- plassering i forhold til luktens kilde
- belønning av korrekt markeringsatferd
- hvordan føreren kan påvirke markeringen
- å unngå uønsket krafsing, biting, slikking eller dytting på objekter
- hvordan en ferdig markeringsatferd gradvis kan kobles sammen med søk og mållukt

Det er ikke nødvendig at hunden har en ferdig markering ved slutten av kurset.

Målet er at deltakerne forstår hvordan markering kan trenes som en separat ferdighet og senere integreres i Smeller-søket.

Arbeidsform og gjennomføring

Kurset gjennomføres med en kombinasjon av:

- korte teoriøkter
- demonstrasjoner
- praktisk trening med egen hund
- individuell instruksjon
- observasjon av andre ekvipasjer
- felles diskusjon og analyse av søksarbeidet

Teori skal så langt som mulig kobles direkte til praktiske øvelser.

Instruktøren skal legge til rette for at deltakerne ikke bare får beskjed om hva de skal gjøre, men også får forståelse for hvorfor øvelsen gjennomføres på den aktuelle måten.

Praktiske oppgaver tilpasses den enkelte ekvipasjes nivå.

Det skal legges større vekt på kvalitet og læring i det enkelte søket enn på antall gjennomførte søk.

Anbefalt tidsfordeling

Kurset skal ha minimum 12 timer med instruktør, mens **18 timer anbefales** for å gi bedre tid til praktisk trening, progresjon og individuell oppfølging.

Teori og grunnferdigheter

Lukt og hundens luktesans: ca. 1 time

Belønning: ca. 1 time

Introduksjon til Smeller, mållukt, grenene og grunnleggende treningsprinsipper: ca. 45 minutter

Praktisk trening

Innlæring av mållukt og grunnleggende søksforståelse: ca. 1,5–2 timer

Banesøk: ca. 2 timer

Line-up: ca. 2 timer

Stasjonssøk: ca. 2 timer

Avslutning

Videre progresjon, markering, oppsummering og individuell veiledning: resterende kurstid tilpasses valgt kursomfang og deltakergruppen

Førerarbeid, observasjon, treningsplanlegging og problemløsning integreres gjennom hele den praktiske delen.

Tidsfordelingen er veiledende og kan tilpasses deltakergruppen og om kurset gjennomføres over minimum 12 timer eller anbefalte 18 timer.

Læringsressurser

- gjeldende regelverk for Smellerprøver
- relevant faglitteratur om hundens luktesans, læring og søksarbeid
- praktiske demonstrasjoner og instruktørens treningsoppsett

Gjeldende regelverk skal brukes som referanse for korrekt oppbygging av øvelser og krav i Klasse 1, men generell regelverksundervisning er ikke en hoveddel av kurset.

Krav til lærer/instruktør

Kurset skal holdes av autorisert instruktør i Smeller i henhold til gjeldende krav fra Norsk Smellerklubb.

Instruktøren skal kunne:

- tilpasse treningen til ulike hunder og ekvipasjer
- forklare grunnleggende prinsipper for lukt og søksarbeid
- veilede i innlæring av mållukt
- veilede i belønning og markeringstrening
- analysere hundens søksarbeid og førerens påvirkning
- bygge hensiktsmessig progresjon i treningen
- gjennomføre praktiske øvelser i Banesøk, Line-up og Stasjonssøk

Evaluering og avslutning

Det gjennomføres løpende veiledning og evaluering gjennom hele kurset.

Kurset har ingen avsluttende prøve eller eksamen.

Ved avslutningen skal deltakerne så langt som mulig ha fått veiledning om:

- hva ekvipasjen mestrer
- hvilke grunnferdigheter som bør videreutvikles
- hva som bør prioriteres i videre trening
- hvordan vanskelighetsgraden kan økes
- hvilke feil eller utfordringer føreren bør være spesielt oppmerksom på

Målet med kurset er at deltakerne skal sitte igjen med forståelse, verktøy og praktisk erfaring som gjør dem i stand til å fortsette Smellertreningen på en hensiktsmessig måte.